

Maatschappelijk draagvlak voor natuur neemt toe

In 2021 heeft Wageningen Research voor de zesde keer in vijftientig jaar een enquête gehouden naar het maatschappelijk draagvlak voor natuur, natuurbehoud en natuurbeleid. Door de enquête met regelmaat – ongeveer eens in de vijf jaar – uit te voeren, en ervoor te zorgen dat de resultaten van de verschillende edities onderling vergelijkbaar zijn, ontstaat een mooie tijdreeks en kunnen er trends zichtbaar worden gemaakt.

> Uit de enquête van 2021 onder 1527 deelnemers blijkt dat Nederlanders een groot belang hechten aan natuurbehoud. Deze trend neemt toe sinds 2006. Hoewel in 2021 ruim de helft van de deelnemers de hoeveelheid natuur (ruim) als voldoende beoordeelt, daalt deze waardering sinds 2013.

Het publiek ziet de overheid als hoofverantwoordelijke voor natuur, maar vindt ook dat zichzelf, natuurorganisaties en (landbouw)bedrijven in belangrijke mate medeverantwoordelijk zijn. Het draagvlak voor maatregelen die natuur beschermen blijft groot. Burgers zijn vooral betrokken bij de natuur door ernaartoe te gaan en door laagdrempelige activiteiten als nestkastjes ophangen, afval opruimen, groen stemmen en een handtekening zetten voor natuur. Het publiek is minder actief als het gaat om onderhoud van natuur en landschap, natuureducatie, buurtoverleg of meedoen aan groene burgerinitiatieven.

Lees verder op pagina 22 voor meer specifieke bevindingen uit de online enquête onder een representatieve groep Nederlanders.

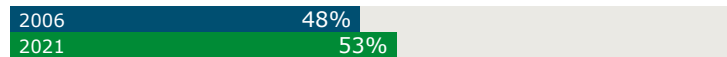
Bron: Boer, T.A. de en F. Langers, 2022. *Maatschappelijk draagvlak voor natuur in 2021 en trends in het draagvlak. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, WO1-rapport 138*. Downloaden: edepot.wur.nl

1 Belang van natuurbehoud

Het belang dat burgers hechten aan het behoud van natuur is toegenomen tussen 2006-2021

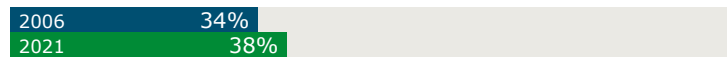
Het is belangrijk dat er veel aandacht is voor natuurbehoud

We maken ons terecht zorgen om de toekomst van de natuur

De overheid geeft te weinig geld uit aan natuurbehoud

De natuur mag een belemmering zijn voor economische vooruitgang

Meerderheid van de burgers is voor natuur bij keuze tussen natuur óf economie

Meer winkels óf meer **groen**

Meer parkeerplaatsen óf meer **speelveldjes en bomen**

Extra wegen óf **rekeningrijden**

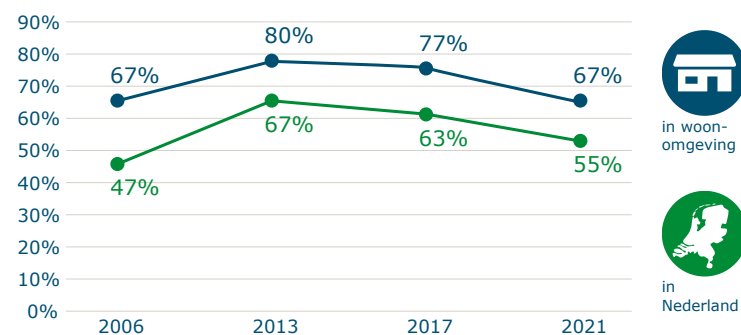
Meer woningen óf **aanleg nieuwe natuur**

Grootschalige óf **kleinschalige landbouw**

Tevredenheid van burgers over hoeveelheid natuur neemt af

Percentage Nederlanders dat de hoeveelheid natuur in eigen land en in de eigen woonomgeving als (ruim) voldoende ervaart.

2 Steun voor natuurbeleid

Er is grote steun onder burgers voor maatregelen om natuur te beschermen, te beheren en te onderhouden

De maatregelen waar het meeste draagvlak voor is:

Het **beschermen** van bestaande natuurgebieden

Het **beheer en onderhoud** van natuurgebieden

Het **beschermen** van zeldzame planten en dieren

Burgers zien de overheid als hoofverantwoordelijk voor natuurbescherming

Twee derde van de burgers vindt de overheid **hoofverantwoordelijk** voor natuurbescherming

de overheid

Samen met andere partijen zijn we **medeverantwoordelijk** voor natuurbescherming

de Nederlandse burgers

Natuur heeft voor de meeste burgers geen prioriteit ten opzichte van andere beleidsthema's

Gezondheidszorg	76%	Normen en waarden	29%
Onderwijs	54%	Immigratie & integratie	27%
Milieu en klimaat	45%	Natuur	27%
Sociale zekerheid	43%	Ouderen	21%
Werkgelegenheid	37%	Geen van deze	1%
Misdaad en terrorisme	36%		

3 Betrokkenheid bij natuur

Bezoek van burgers aan natuurgebieden is toegenomen

De helft van de Nederlandse burgers komt regelmatig tot (zeer) vaak in de natuur.

Bezoek aan natuurgebieden is in 2021 **toegenomen** ten opzichte van 2017.

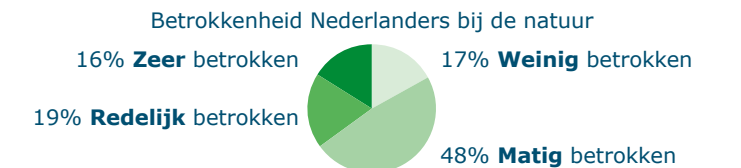
Veel burgers actief voor natuurbescherming vooral door laagdrempelige activiteiten

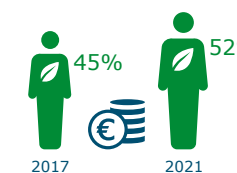
Twee derde van de burgers zet zich **actief** in voor natuurbescherming.

Vooral door het plaatsen van **nestkastjes** en het **opruimen** van **afval** in de natuur.

Nederlanders vooral betrokken bij natuur door natuurbezoek en informatie in de media

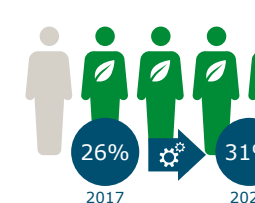
Meer burgers dragen financieel bij aan natuurbescherming tussen 2017-2021

Burgers dragen **financieel** bij aan de natuur onder andere door:

- producten te kopen die rekening houden met natuur
- donaties

Potentiële betrokkenheid bij natuur is groot

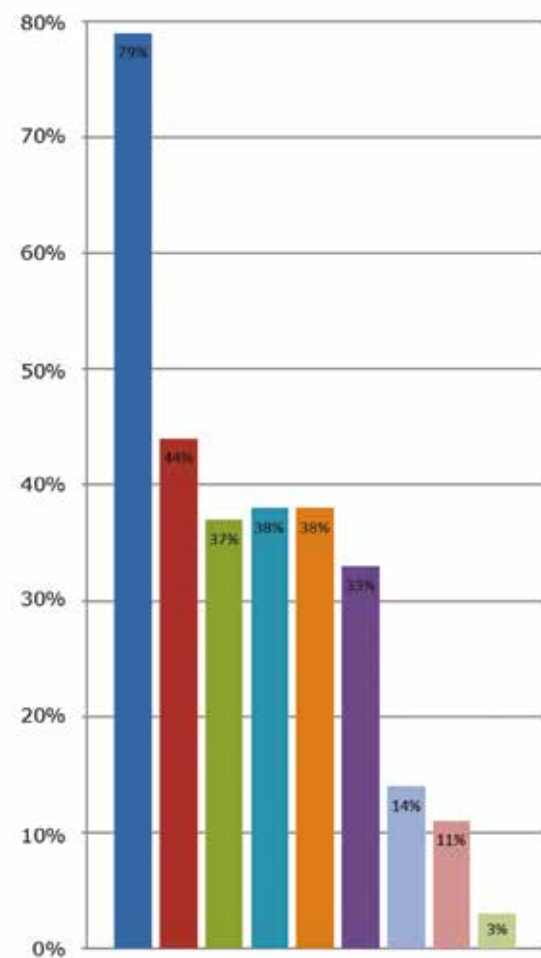

Vier op de vijf burgers spreekt het aan om **betrokken** te zijn bij de natuur.

Vrijwilligerswerk doen voor een natuurorganisatie spreekt in 2021 meer burgers aan dan in 2017.

Waarom vinden mensen natuur belangrijk?

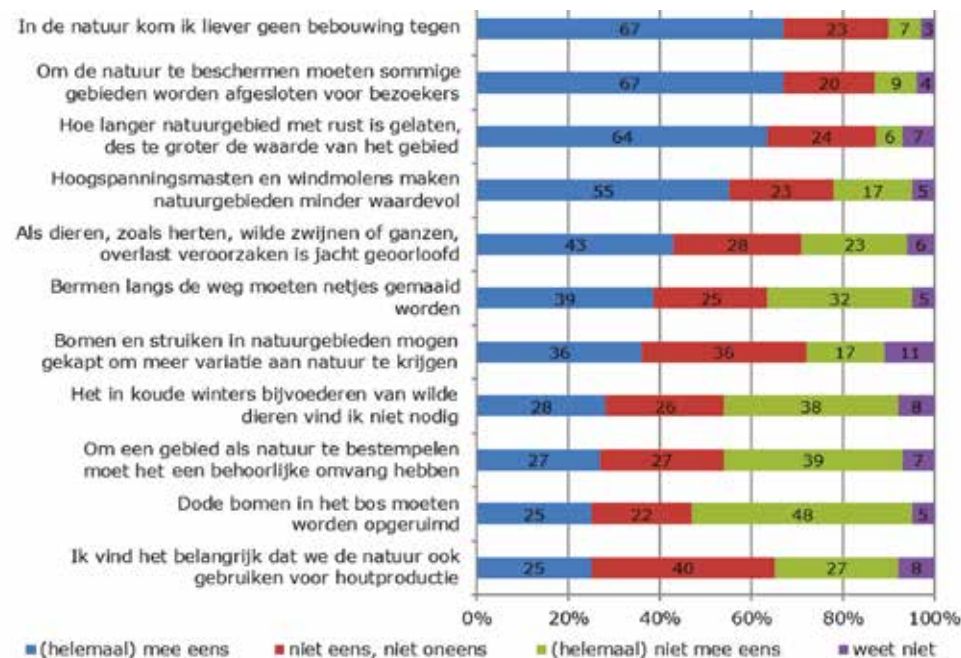
Natuur heeft verschillende functies zoals recreatieve, economische of ethische functies. Op de vraag aan burgers wat zij drie belangrijkste redenen voor natuurbehoud vinden, scoorde gezondheid (79%) veruit het hoogst, gevolgd door de reden dat we verplicht zijn om natuur te beschermen voor onze kinderen (44%). Het minst belangrijk vinden mensen geld verdienen, herinnering aan de oorsprong van het leven en wetenschap.

- voor gezondheid (bijv. schone lucht)
- aan onze kinderen verplicht om natuur te beschermen
- om van te kunnen genieten
- belangrijk van zichzelf
- voor de landbouw (bijv. bestuiven van gewassen door bijen)
- voor recreatie (bijv. om in te wandelen en te fietsen)
- voor de wetenschap (bijv. als bron voor medicijnen)
- omdat het ons herinnert aan de oorsprong van het leven
- omdat er geld mee verdiend kan worden (bijv. houtproductie)

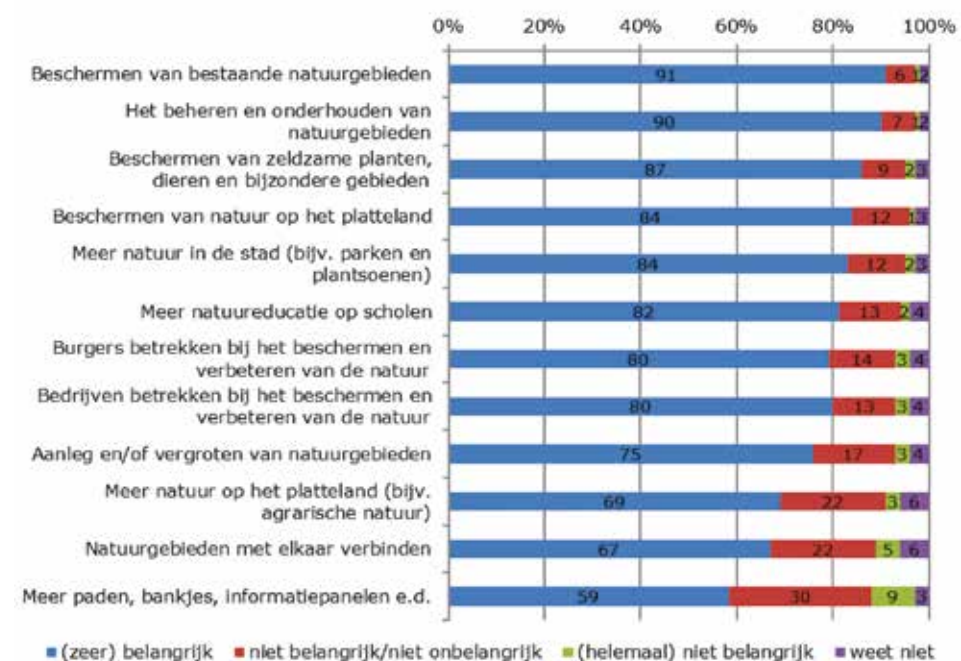
Gewenste omgang met de natuur

Wat betreft de wenselijkheid van menselijk ingrijpen in de natuur vindt een meerderheid dat liever geen bebouwing in de natuur tegenkomt, dat sommige gebieden om de natuur te beschermen mogen worden afgesloten, dat het belangrijk is natuurgebieden met rust te laten om de waarde te vergroten en dat hoogspanningsmasten en windmolens natuurgebieden minder waardevol worden. Bijna de helft vindt dat dode bomen in het bos niet opgeruimd hoeven worden. Minder uitgesproken is men over de jacht, de omvang van een natuurgebied, het kappen van bomen en struiken voor meer variatie en de houtproductie.

Belang van maatregelen om natuur te beschermen

De deelnemers aan de enquête hebben eerst aangegeven hoe belangrijk ze de verschillende beleidsmaatregelen vinden en vervolgens welke drie de belangrijkste zijn. Een meerderheid vindt alle genoemde maatregelen (zeer) belangrijk.

juridica

Fred Kistenkas

NEE, TENZIJ

Een omwonende wordt door RTL Utrecht geïnterviewd over het protest tegen 'verpretparkisering' van het Henschotermeer op de Utrechtse Heuvelrug.

"Als het ministerie niet stopt met de goed-nieuws-show, gaat dit stelsel nooit werken; het is een gedrocht", zo lezen we in *Binnenlands Bestuur* van 11 maart. Het gaat dan over de Omgevingswet en dan met name het digitale stelsel van die wet. Het oude systeem van ruimtelijke plannen zou gewoon beter werken en een vijfde uitstel van die Omgevingswet zou geen oplossing bieden. Afstel wel. Naast kritiek op het systeem zwelt nu ook de kritiek op de inhoudelijke kant van die wet aan. De Eerste Kamer stelde een aantal vragen die ook ons natuurbeleid rechtstreeks raken. Zo schaft de Omgevingswet de nee, tenzij-bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) af. Thans wordt het NNN in het *Besluit algemene regels ruimtelijke ordening* (Barro) nog wel beschermd met zo'n juridisch

nee, tenzij-regime, maar in de nieuwe regeling onder de Omgevingswet zien we daar bijna niks meer van terug. Vanuit de Eerste Kamer werden gelukkig onlangs zorgen geuit: "Straks ligt het helemaal aan de provinciale invulling van de regels welke ingrepen worden toegestaan en hoe de compensatie geregeld wordt. Controle en handhaving achteraf worden hierdoor nog belangrijker, terwijl juist daar allerlei capaciteitsproblemen zijn en de natuurschade dan al is opgestreden. Dit zorgpunt kwam ook aan bod bij *Vroege Vogels*."

Het antwoord van de minister in de kamerstukken was wel erg laconiek: "De Omgevingswet heeft de parlementaire behandeling doorlopen en is daarmee vastgesteld. Het is ook zo dat de het een levend stelsel is. Nieuwe beleidsinzichten kunnen leiden tot aanpassing van de juridische regels." ¹ Simpel gezegd: jullie moeten nu niet meer zeuren; jullie hebben die wet al aangenomen en we gaan gewoon maar eens kijken hoe het uitpakt zonder die aloude rechtsbescherming.

Want, zo gaat de minister verder: "In zijn algemeenheid heb ik eerder aangegeven dat de monitoring en evaluatie van de Omgevingswet het kader biedt om systematisch en op landelijke schaal te bezien hoe de keuzes na een bepaalde tijd uitpakken." Na evaluatie en monitoring wil de minister dan kennelijk nog wel eens kijken hoe het allemaal is misgegaan met de bescherming van het NNN. Dan ben je natuurlijk te laat. Nu al merk je dat gemeenten wachten totdat die Omgevingswet er is, want dan heb je niet meer dat vervelende nee, tenzij en zijn allerlei projectjes opeens veel gemakkelijker te realiseren. Sommige provincies zullen netjes de oude Barro-tekst met zijn nee, tenzij overnemen in hun omgevingsverordening, maar andere weer niet. Voor je het weet heb je straks twaalf verschillende regiempjes of namaak-regiempjes zoals bijvoorbeeld de zogenoemde "Meerwaarde"-benadering die ik laatst tegenkwam. Meerwaarde voor wie? Voor projectontwikkelaars of voor de natuur? Beschermt zo'n Meerwaarde-benadering de natuurwaarden van bijvoorbeeld paleispark Soestdijk? Is het genoeg rechtsbescherming tegen de 'verpretparkisering' van een bosmeertje als het Henschotermeer?

Twaalf verschillende rechtsregimes en/of namaak-regimes: moeten we dat allemaal wel willen? Wat was er nou mis met het nee, tenzij uit het Barro? Voor iedereen duidelijk en goed voor natuurwaarden. "Er zijn op dit moment geen voornemens om een wijziging van het Besluit kwaliteit leefomgeving in procedure te brengen met betrekking tot het Natuurnetwerk Nederland", zo besluit de nieuwe minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening zijn antwoord op de vragen en zorgen vanuit de Eerste Kamer. Als milieujurist zeg ik: dat is dan oliedom...

fred.kistenkas@wur.nl

¹ Brief van minister De Jonge aan de Eerste Kamer 2 februari 2022 (33.118).